

Миронюк Тетяна Василівна,
доцент кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ФАКТОРИ ПОШИРЕННЯ ТОРГІВЛІ ЖІНКАМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ В УКРАЇНІ

На сьогодні проблема боротьби з торгівлею людьми (особливо жінками) стала надзвичайно актуальною для нашої держави. Україна, як і більшість країн Центрально-Східної Європи, вже має досить тривалий сумний досвід втрати значної кількості жінок та дівчат, вивезених з її території за кордон, де вони стають жертвами різноманітних методів та форм експлуатації. Кожного року жінки складають велику частину загальної кількості людей, яких продано та перевезено з місця проживання у межах своєї країни або за її межі.

Так, за даними департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми Національної поліції України, протягом шести місяців 2018 року виявлено 186 фактів торгівлі людьми. Серед них 108 фактів – це сексуальна експлуатація. Потерпілими від цих злочинів визнані 156 людей: 91 жінка, 49 чоловіків, 9 неповнолітніх і 7 малолітніх дітей. За аналогічний період минулого року було виявлено 144 факти торгівлі людьми, з яких 94 фактів сексуальної експлуатації [1].

У доповіді Управління ООН з питань наркотиків та злочинності йдеться, що 71 % жертв торгівлі людьми – діти та жінки. Таку статистику можливо пояснити визначивши основні фактори розвитку міжнародної торгівлі жінками, до яких можна віднести: структурну нерівність жінок і чоловіків у світовому масштабі, процес глобалізації економіки, важке соціально-економічне положення країни походження, легалізація секс-індустрії й перевищення попиту над пропозиціями, моральна деградація.

Слід зазначити, що такі ж причини поширення торгівлі жінками можливо відмітити і в Україні. Однак, з урахуванням специфіки нашої держави, як країни походження, можливо визначити власні основні внутрішні і зовнішні фактори, що впливають на торгівлю українками. Серед основних з них залишається скрутне економічне становище, практична неможливість для жінок отримати роботу в Україні. Навіть за державними статистичними даними біля 80 % офіційно зареєстрованих в Україні безробітних – це жінки [2]. Фемінізація

бідності сприяє пошуку будь-якої праці і засобів покращання свого матеріального стану, навіть без врахування можливих негативних наслідків. Низький рівень життя та високий рівень безробіття серед жінок штовхає їх до пошуку роботи за межами держави.

Але працюючим верствам населення у більшості випадків платять низьку заробітну платню, якої ледве вистачає на оплату комунальних послуг та харчування. Українська мінімальна заробітна платня не відповідає європейським стандартам та поступається сусіднім державам.

Економічні негаразди та не облаштування у житті нерідко тягнуть за собою пияцтво, наркоманію та насилля. За даними МВС України 48 % зареєстрованих насильницьких злочинів відбуваються у родинях [3]. Об'єктами насилля як правило стають жінки. Вони частіше ніж чоловіки потерпають від фізичного, психологічного, сексуального або економічного насилля. Такі обставини у родині спонукають жінок легко приймати рішення про працевлаштування за кордоном, вірити фальшивим обіцянкам вербувальників, підкорятися волі работоргівців.

Ситуація ускладнюється не тільки кризовим станом української економіки, але й тим, що процес міграції стає кримінальним, оскільки дешева робоча сила українських громадян складає основи надприбутків посередників, як в Україні, так і за її межами. Розвинуті країни на законодавчому рівні роблять все аби захистити себе від мігрантів, але насправді повністю залежать від їх праці. Прибиральниці, посудомийки, доглядачки та інші обслуги роблять життя у розвинутих країнах комфортнішим, але замість легалізації цих людей на законодавчому рівні, їх ставлять поза законом, даючи важелі керування ними у руки злочинців.

Відсутність чіткого правового механізму захисту потерпілих та їх подальшої реабілітації – це ще одна причина завдяки чому торгівля людьми поширюється в Україні. Право на правову та інші види допомоги особа має лише тоді, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми [4]. Работоргівці ж використовують усі заходи для залякування своїх жертв. Погрози, психічне та фізичне насильство, шантаж, підкуп дедалі більше зустрічається у кримінальному судочинстві. В умовах дії КПК України 2012 р. неявка потерпілого у судові засідання може суттєво ускладнити підтримання публічного обвинувачення у кримінальному провадженні. На практиці однією з найбільших проблем кримінальних проваджень про торгівлю людьми є небажання потерпілих свідчити як під час досудового слідства, так і в суді. Існують також випадки, коли після повернення на

Україну і «використання» їх у розслідуванні, вони були покинуті, без роботи, грошей та джерел існування. З такою свідомістю вони знову легко стають «товаром», адже іншого шляху для себе не бачать.

Важливими, але мало дослідженими є психологічні чинники: кризовий етап, в якому перебувають наші громадяни, призвів й до зменшення самозахисту, погіршення психологічного стану жінок. За принципом, «вже гірше не буде», жінки погоджуються на різні авантюрні пропозиції, навіть не думаючи про їх наслідки.

Серед зовнішніх чинників слід відмітити як «позитивні», а саме відкриття кордонів та падіння залізної завіси, а також спрощення можливості для українських громадян подорожувати по світу, як для розваг, так і для пошуку роботи, так і «негативні», інтернаціоналізація тіньової економіки, поява міжнародних кримінальних угруповань, корумпованість працівників державних органів, лояльне законодавство до занять проституцією в багатьох країнах світу. Зазначені чинники надають широкє поле діяльності звідникам і сутенерам для вербування молодих жінок до секс-індустрії. Не останнє місце відіграє моральна деградація українського суспільства. Моральний аспект цієї проблеми полягає в тому, що в дівчат і жінок, що погоджуються прямо або побічно на експлуатацію в сексуальному змісті велика деградація духовності. І цьому є підстави, оскільки сучасне суспільство не зміцнює основ для жіночості, сімейності й материнства.

На жаль, виїзд жінок з України не зменшується. Тому необхідно активно розширювати пошук ефективних методів протидії цьому соціальному злу. Оскільки дана проблема є міжнародною, вона не може бути вирішена на рівні однієї лише України. Тому в цьому питанні потрібна міжнародна кооперація і співпраця.

Список використаних джерел

1. Торгівля людьми в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/suspilstvo/zhakhlyva-statystyka-za-pivroku-v-ukraini-186-vypadkiv-torhivli-liudmy-z-iakykh-108-seksekspluatatsiia-174624.html> .
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Національна поліція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua>.
4. Закон України Про протидію торгівлі людьми: від 20.09.2011 № 37391 // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – стор. 817. – ст. 173.